

IHMISOIKEUSKESKUS
MÄNNISKORÄTTSCENTRET
HUMAN RIGHTS CENTRE

IHMISOIKEUSKESKUS

Toimintasuunnitelma 2020

IHMISOIKEUSKESKUS TOIMINTASUUNNITELMA VUODELLE 2020

Taitto: Joonas Tupala
© Ihmisoikeuskeskus
2020 Helsinki

Ihmisoikeuskeskuksen resurssit	4
Ihmisoikeuskeskuksen toiminnan päälinjat	4
Vuoden 2020 toimintasuunnitelma	5
Perus- ja ihmisoikeuksien edistäminen	5
Perus- ja ihmisoikeuksista tiedottaminen	5
Koulutus ja kasvatus perus- ja ihmisoikeuksista	5
Perus ja ihmisoikeustutkimus	5
Perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen yleinen seuranta	6
YK:n vammaisyleissopimuksen edistäminen ja seuranta	6
Vanhusten oikeuksien edistäminen ja seuranta	7
Ihmisoikeusvaltuuskunnan toiminta ja muu yhteistyö	7
Osallistuminen kansainväliseen ja eurooppalaiseen yhteistyöhön	8

Ihmisoikeuskeskuksen resurssit

Ihmisoikeuskeskuksen vuoden 2020 talousarvio on EUR 855 000.

Ihmisoikeuskeskuksessa on vuonna 2020 pysyviä virkoja seitsemän (johtaja, viisi asiantuntijaa ja hallintoassistentti). Otetaan lisäksi harjoittelijoita, nuoria asiantuntijoita tai määräaikaista asiantuntijoita projektiluonteisiin tehtäviin. Ihmisoikeuskeskuksella ei ole viestinnän asiantuntijaa/tiedottajaa, vaan viestintää hoidetaan virkatyönä oman työn ohella tai käyttäen ostopalveluita.

Ihmisoikeuskeskus on hallinnollisesti osa eduskunnan oikeusasiamiehen kansliaa eikä maksa käytävissä olevasta infrastruktuurista. Ihmisoikeuskeskus saa uudet toimitilat eduskunnan C-talosta helmikuun alusta 2020. Uusiin tiloihin tulee työpisteet yhdeksälle henkilölle.

Ihmisoikeuskeskuksen toiminnan päälinjat

Ihmisoikeuskeskuksen toiminnot päälinjat ovat:

- perus- ja ihmisoikeuksien (PIO) edistäminen (tiedotus, koulutus ja kasvatus, tutkimus)
- riippumaton perus- ja ihmisoikeusseuranta ja raportointi;
- vammaisten henkilöiden oikeuksien edistäminen ja seuranta;
- vanhusten oikeuksien edistäminen ja seuranta
- Ihmisoikeusvaltuuskunnan toiminta ja muu kotimainen yhteistyö;
- eurooppalainen ja kansainvälinen yhteistyö;

Vuoden 2020 toimintasuunnitelma

Perus- ja ihmisoikeuksien edistäminen

Perus- ja ihmisoikeuksista tiedottaminen

- Tiedotetaan ajankohtaisista perus- ja ihmisoikeusteemoista, seurannasta ja omasta työstä. (kts. alla vammaisten henkilöiden ja vanhusten oikeuksiin liittyvä tiedotus).
- Ryhdytään julkaisemaan uutiskirjettä.
- Käytetään tiedottamiseen sosiaalisen median kanavia (Twitter, FB).
- Järjestetään kutsu- ja yleisötilaisuuksia ajankohtaisista aiheista.
- Turvataan viestinnän esteettömyys ja saatavuus keskuksen verkkosivuilla ja muussa tiedottamisessa.
- Julkaistaan ihmisoikeuskeskuksen selkokieliset verkkosivut suomeksi ja ruotsiksi.
- Hankitaan oman viestinnän tueksi viestinnän palveluja vaikuttamistyöhön ja kohdennettuun tiedottamiseen.
- Hyödynnetään tiedottamiseen perus- ja ihmisoikeusalan verkostoja (mm. Ihmisoikeusvaltuuskunta, valtioneuvoston PIO-verkosto).

Koulutus ja kasvatus perus- ja ihmisoikeuksista

- Aloitetaan Ihmisoikeuskeskuksen PIO-luentosarjan päivittäminen ja jatketaan muun teema-aineiston kehittämistä luentosarjan jatkoksi.
- Järjestetään perus- ja ihmisoikeuskoulutusta vammaisten asumispalveluiden henkilöstölle yhdessä eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian kanssa.
- Kartoitetaan koulutustarpeet vanhusten oikeuksista ja tuotetaan koulutussisältöjä yhteistyössä muiden alan toimijoiden kanssa.
- Kartoitetaan koulutustarpeet ja tarjotaan koulutusta aiheesta ihmisoikeudet ja yritystoiminta, kohderymänä erityisesti hoiva-alan yritykset.
- Koulutetaan virkamiehiä EU:n perusoikeuskirjasta ja kartoitetaan tarvetta laajentaa koulutusta muihin kohderymiin.
- Ihmisoikeuskeskuksen yhteishanke Helsingin yliopiston ja oikeusministeriön kanssa ihmisoikeuskoulutuksen kehittämiseksi opettajankoulutuksessa viedään päätökseen. Tuetaan Helsingin yliopistoa jatkotoimenpiteissä ja rahoituksen hankkimisessa. Järjestetään tilaisuus ja tapaamisia hankkeen lopputuloksien esittelemiseksi.

Perus ja ihmisoikeustutkimus

- Seurataan perus- ja ihmisoikeustutkimusta erityisesti Ihmisoikeuskeskuksen toiminnan painopistealueilla
- Luodaan strategisia kumppanuuksia tutkimuslaitosten ja tutkijaryhmien/tutkijoiden kanssa tutkimuksen edistämiseksi ja tutkimustiedon eteenpäin viemiseksi.

Perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen yleinen seuranta

- Seurataan erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden oikeuksien toteutumista (kts. alla vammaisten henkilöiden ja vanhusten oikeuksiin liittyvä seuranta).
- Kerätään tarvittaessa kokemusperäistä tietoa kyselytutkimuksilla.
- Seurataan hallitusohjelman perus- ja ihmisoikeuskirjausten toteutumista valittujen teemojen ja hankkeiden osalta mm. yhdessä ihmisoikeusvaltuuskunnan kanssa.
- Seurataan oikeusvaltiokehitystä kotimaassa ja Euroopassa mm. Euroopan komission uuden seurantaprosessin sekä Euroopan neuvoston alaisen Venetsian toimikunnan työn avulla.
- Seurataan ilmastonmuutoksen perus- ja ihmisoikeuslottuvuuksiin liittyvää kehitystä.
- Seurataan digitalisaation, uusien teknologioiden ja tekoälyn sekä kyberturvallisuuskysymysten perus- ja ihmisoikeuslottuvuuksiin liittyvää kehitystä.
- Osallistutaan ajankohtaisiin kansainvälisiin määräaikaisraportointiprosesseihin ja edistetään ja tuetaan kansalaisjärjestöjen osallistumista niihin.
- Ryhdytään rakentamaan Ihmisoikeuskeskukselle perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen systemaattista seurantaa edistävää tietojärjestelmää (ns. Belfast-projekti).
- Julkaistaan raportti Euroopan unionin perusoikeusviraston vuonna 2019 tekemän perusoikeusbarometrin kotimaisista tuloksista (kansallinen lisäosa).

YK:n vammaisyleissopimuksen edistäminen ja seuranta

- Jatketaan suunnitelmallista yhteistyötä vammaisjärjestöjen ja viranomaisten kanssa vammaisyleissopimuksen edistämiseksi ja sen toteutumisen seuraamiseksi.
- Seurataan hallitusohjelmassa olevien, vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevien tavoitteiden toteutumista ja vaikutetaan siihen, että niiden toteuttamisessa huomioidaan vammaisten henkilöiden perus- ja ihmisoikeudet.
- Koostetaan yhteenveto Euroopan unionin perusoikeusviraston perusoikeusbarometrin aineistosta vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutumisen osalta ja tehdään aloitteita tulosten perusteella.
- Jatketaan YK:n vammaisten oikeuksien komitealle annettavan rinnakkaisraportin suunnittelua ja valmistelua hyödyntämällä kyselyiden tuloksia. (Vammaisfoorumin ja EU:n perusoikeusbarometrin aineisto).
- Vammaisten ihmisoikeuskomitea (VIOK, Ihmisoikeusvaltuuskunnan pysyvä jaosto) osallistuu seurantaan osana kansallista seurantamekanismia. Käynnistetään 1.4.2020 uudelleen asetettavan Ihmisoikeusvaltuuskunnan pysyvän jaoston VIOK:in toiminta.
- Osallistutaan kansainväliseen keskusteluun ja toimintaan vammaisten henkilöiden oikeuksien edistämiseksi. Järjestetään yhdessä GANHRI:n kanssa YK:n vammaisten oikeuksien komitean ja kansallisten ihmisoikeusinstituutioiden keskustelutilaisuus vammaisten naisten oikeuksista ja osallistutaan CRPD osapuolikokoukseen.
- Tiedotetaan YK:n vammaisyleissopimuksesta, YK:n vammaiskomitean työstä, omasta ja Ihmisoikeusvaltuuskunnan alaisen vammaisten ihmisoikeuskomitean toiminnasta (osa lakisäätöistä erityistehdävää).

Vanhusten oikeuksien edistäminen ja seuranta

- Jatketaan suunnitelmallista yhteistyötä vanhusalan järjestöjen, valvontaviranomaisten, tutkijoiden ja muiden keskeisten toimijoiden kanssa. Lisätään yhteistyötä kuntien, erityisesti kuntien vanhuseuvostojen kanssa.
- Seurataan hallitusohjelmassa olevien, vanhusten oikeuksia koskevien tavoitteiden toteutumista ja vaikutetaan siihen, että niiden toteuttamisessa huomioidaan perus- ja ihmisoikeudet.
- Jatketaan toimintaa vanhusten itsemääräämisoikeuden edistämiseksi vanhuspalveluissa.
- Jatketaan koulutuksia vanhuspalvelujen järjestämisestä ja hankinnasta ja vanhusten oikeuksien huomioimisesta niissä. Edistetään vuoropuhelua valvontaviranomaisten ja palveluyritysten välillä.
- Tavataan hoiva-alan yrityksiä ja muita keskeisiä toimijoita yritysvastuuseen liittyvissä kysymyksissä.
- Järjestetään kansainvälinen tilaisuus yritysvastuusta ja julkisista hankinnoista vanhuspalveluissa.
- Osallistutaan kansainväliseen keskusteluun ja toimintaan vanhusten oikeuksien edistämiseksi. Järjestetään mm. kansainvälinen asiantuntijatapaaminen, jossa keskustellaan vanhusten oikeuksien sopimuksesta ja osallistutaan YK:n Open-ended Working Group on Ageing -työryhmän istuntoon.
- Tiedotetaan vanhusten oikeuksista, niiden toteutumisen puutteista sekä teemaan liittyvästä ajankohtaisesta omasta ja kansainvälisestä työstä.

Ihmisoikeusvaltuuskunnan toiminta ja muu yhteistyö

- Arvioidaan kautensa päättävän valtuuskunnan toimintaa loppuvuodesta 2019 tehdyn verkkokyselyn ja valtuuskunnassa käydyn keskustelun pohjalta. Tehdään toiminnasta arviomuistio, joka sisältää myös kehittämisajatuksia uuden valtuuskunnan asettamiselle.
- Käynnistetään uuden, järjestyksessä kolmannen Ihmisoikeusvaltuuskunnan toiminta keväällä 2020.
- Laaditaan alustava työsuunnitelma uudelle valtuuskunnalle sekä vuoden 2020 kokouksissa käsiteltävät teemat.
- Järjestetään valtuuskunnan vuosittainen työpaja, joissa käsitellään perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen seuranta ja vaikuttamistyötä.
- Tehdään suunnitelmallista yhteistyötä perus- ja ihmisoikeuksien edistämiseksi ja seuraamiseksi kotimaassa (riippumattomat PIO-toimijat, viranomaiset, eduskunta, yliopistot, tutkimuslaitokset, järjestöt, media).
- Vuonna 2020 erityiskohteena perus- ja ihmisoikeudet paikallishallinnossa ja yhteistyö kuntien/kuntaliiton kanssa.

Osallistuminen kansainväliseen ja eurooppalaiseen yhteistyöhön

- Osallistutaan oman toiminnan painopisteiden mukaisesti ENNHRI:n ja GANHRI:n tilaisuuksiin ja niiden työryhmien toimintaan.
- Tehdään alueellista tai kahdenvälistä yhteistyötä muiden kansallisten ihmisoikeusinstituutioiden kanssa.
- Tehdään kahdenvälistä hankeyhteistyötä EU:n perusoikeusviraston kanssa EU:n perusoikeuslottuvuuden, perusoikeuskirjan ja oikeusvaltiokysymysten seurannassa ja edistämisessä eri tavoin. Tehdään suunnitelmallista tutkimus, tiedotus- ja koulutusyhteistyötä ja tiedonvaihtoa perusoikeuskysymyksissä sekä kansallisella että eurooppalaisella tasolla.
- Tehdään yhteistyötä EU:n sekä kansainvälisten järjestöjen (mm. EN, YK) kanssa oman toiminnan painopisteiden mukaisesti.

IHMISOIKEUSKESKUS
MÄNNISKORÄTTSCENTRET
HUMAN RIGHTS CENTRE

00102 Eduskunta, Helsinki
www.ihmisoikeuskeskus.fi

00102 Riksdagen, Helsingfors
www.manniskorattscentret.fi